

MSF kräver bättre rutiner för studenternas medicinska undersökningar i utbildningen

Att blivande läkare under sin utbildning utför och genomgår medicinska undersökningar är av stort pedagogiskt värde, men kan samtidigt avslöja allvarliga sjukdomar. Rutinerna för att ta hand om den situation som då kan uppstå är idag alltför varierande och måste förbättras väsentligt, anser Medicine studerandes förbund. Ansvarvilar i första hand på fakulteterna, men hittills har intresset därifrån varit minst sagt skiftande.

JOHAN ZELANO
ordförande i Medicine studerandes förbund (MSF)
johan.zelano@slf.se

■ När personer som upplever sig vara friska genomgår medicinska undersökningar väcks svåra frågor, särskilt som vissa sjukdomstillstånd idag kan upptäckas långt innan eventuella symtom uppenbarar sig eller verkningsfull behandling kan sättas in.

Det är alltså inte förvånande att man i utbildningen av läkare lägger stor vikt vid att lära ut när en medicinsk undersökning är befogad. Paradoxalt är dock att samma studenter som drillas i vikten av klara indikationer själva genomgår EKG, ultraljud eller arbetsprov per slen-trian.

Undersöker varandra

Läkarstudenter turas under utbildningen om att utföra medicinska undersökningar på varandra. Det har ett stort pedagogiskt värde, men kan samtidigt avslöja allvarliga sjukdomstillstånd. Därmed ställs krav på fakulteternas beredskap, deras information till studenterna samt sekretessen i undersökningssituationen. På samtliga dessa punkter finns idag stora brister.

Låt oss anta att en student under en laboration får ett avvikande resultat. I bästa fall finns en läkare på plats som kan undersöka resultatet närmare. Skulle fyndet verkligen vara misstänkt kan åtgärder vidtas så att studenten får genomgå en ny undersökning eller på annat sätt slussas in i sjukvården som patient. Om resultatet är feltolkat kan studenten lugnas.

Idag är det dock inte ovanligt att laborationen utförs utan läkare närvarande. Hur hanteras då ett möjligt patologiskt fynd? Kanske kan den laborationsansvarige informera om vilken studenthälsovård som finns att tillgå. Risken är

dock stor att studenten lämnas ensam med beslutet om nästa steg.

Framtida konsekvenser

Att studenten genom laborationen fått information om sitt hälsotillstånd kan också påverka framtida möjligheter att teckna hälsorelaterade försäkringar. Alla studenter prioriterar inte hälso- och livförsäkringar under studieåren, men sådana kan vara viktiga om några år när familjebildning och försörjningsansvar förändrat läget. Alla effekter av information om den egna hälsan kan heller inte förutses idag. Till exempel vet ingen vilken roll sådan information kommer att spela på framtidens arbetsmarknad.

Slutligen finns en sekretessaspekt. I motsats till det rigorösa integritetsskydd som omger patienter, är syftet med en undersökning under läkarutbildningen största möjliga uppmärksamhet. Den student som får besked om en avvikelse, får det således troligen i närvaro av sina kurskamrater.

Strategi för åtgärder

MSF har under det senaste året diskuterat en strategi för att hantera undersökningarna, i beaktande av våra medlemmars integritet och behovet av sekretess.

MSF gör grundantagandet att den enskilde alltid ska besluta vilken information han eller hon vill få om sin egen hälsa. Inför det beslutet krävs god information. Av kravet på individens rätt att själv bestämma följer att deltagandet i undersökningen måste vara frivilligt, med en verklig möjlighet att avstå. Frågan om att delta i ett arbetsprov bör alltså inte ställas när studenten avklädd klivit upp på motionscykeln.

Fakulteternas ansvar

Ansvarvilar för detta ligger på fakulteten. MSF menar att studenter tidigt ska in-

formeras om att deras utbildning innehåller många medicinska undersökningar och att det kan vara av värde att se över sitt hälsorelaterade försäkringsskydd. Inför alla undersökningar ska noggrann information om eventuella utfall ges, och det ska vara möjligt för studenter som inte vill delta att inhämta likvärdiga kunskaper på annat sätt. Sekretessen ska vara god, och det ska finnas en god beredskap för att hjälpa studenter som vid laborationer får reda på eller misstanke om patologi.

Studenternas ansvar

Problemet är inte litet. Många läkarstudenter har varit med på en laboration där en avvikelse upptäckts. Medlemmar har också hört av sig till MSF, förtvivlade över att känsliga resultat avslöjats för kurskamrater, över att möjlig patologi avfärdats med en axelryckning, eller över att en enkel undersökning gjord i förbifarten på avdelningen gett misstanke om en ärftlig och obotbar sjukdom.

Vi förringar inte studenternas eget ansvar, snarast tvärtom. Studenten är den som ska våga för- och nackdelar med att delta. Då blir vikten av goda rutiner uppenbar även för den som inte delar exempelvis oron för försäkringstekniska konsekvenser.

Intresset måttligt på sina håll

MSF har skrivit till de medicinska fakulteterna och förklarat problematiken. Somliga har varit intresserade, andra avvaktande och vissa avvisande. Framför allt det senare är djupt otillfredsställande.

Våra förslag skulle i ett slag förbättra situationen avsevärt. Medicinska undersökningar ställer alltid stora krav på utföraren. Också när de görs på läkarstudenter.

*

Potentiella bindningar eller jävsförhållanden: Inga uppgivna.